Rapport om virksomheten i 2013

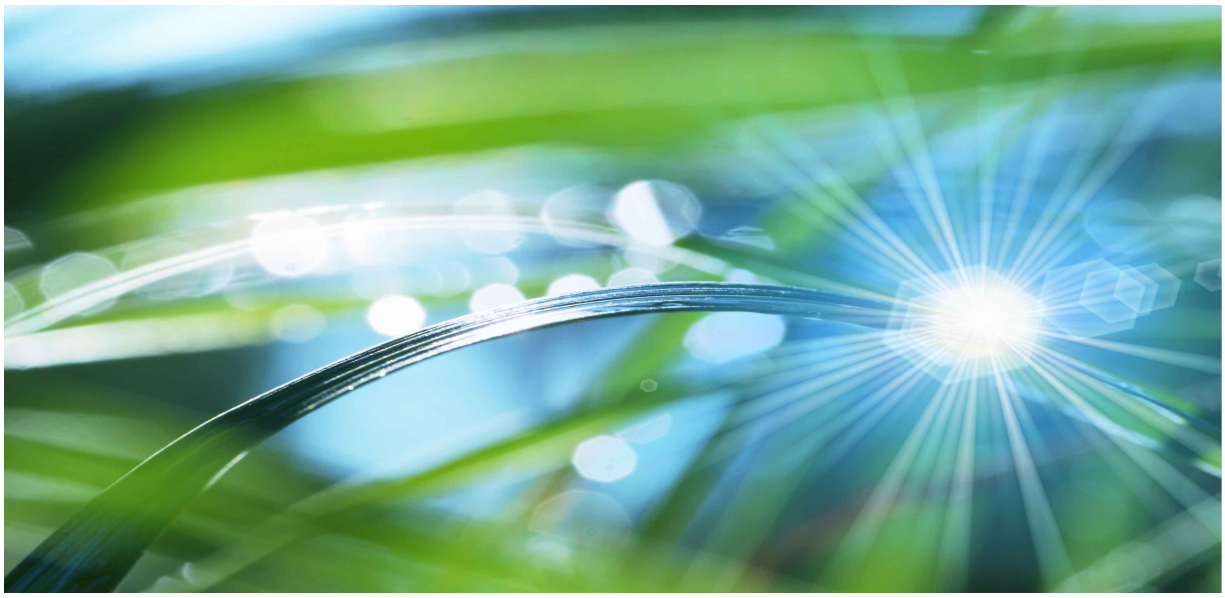

Innhold: Side

Hva er Biogass Østfold 2015? 2
- Hva, hvorfor og hvem?
- Hva er målet?

Virksomheten i 2013 3
- Styringsgruppen
- Prosjektledelse
- Aktiviteter hvor Biogass Østfold 2015 har deltatt
- Andre forhold om biogass
- Budsjett og regnskap

Hva med Biogass Østfold videre? 8

VEDLEGG:

Styringsgruppen V1
- Møteoversikt 2013

Utgitte rapporter V1

Andre møter, kurs og befaringer V2
- Arrangering av større seminar
- Andre møter, kurs og befaringer

Hva er Biogass Østfold 2015?

Hva, hvorfor og hvem?

Biogass Østfold 2015 er en prosjektorganisasjon som er etablert for å få alle krefter i Østfold fylke til å arbeide for økt produksjon av biogass ved eksisterende anlegg og ved å initiere nyetablering av anlegg. Siden biogass er en karbonnøytral energikilde vil den redusere utslippene av klimagasser når den erstatter fossile kilder som bensin, diesel og fyringsolje. Utnyttet som drivstoff i kjøretøy vil den dessuten redusere den lokale trafikkforurensning. Ved å utvikle hele næringskjeden fra avfallsråstoff til bruk av gass og biorest, skapes økt virksomhet og vekst.

Prosjektet er vedtatt av politikerne i Østfold fylkeskommune, og har støtte fra Fylkesmannen i Østfold og Innovasjon Norge. Prosjektets oppgave er å samle og bygge opp kunnskap og kompetanse på biogass i Østfold, og ta initiativ til utredninger og samarbeid. På våre nettsider www.biogassostfold.org kan du lese mer om biogass generelt og hva som skjer innen prosjektet i Østfold.

En styringsgruppe og en prosjektledelse står for arbeidet. Leder i styringsgruppen er Hilde Brandsrud, Østfold fylkeskommune, e-post: hilbra@ostfoldfk.no. Prosjektleder er Per Even Vidnes, e-post: per.even.vidnes@ostfoldforskning.no, mobil nr. 970 67 787.

Hva er målet?

Hovedmålet for prosjektet er å bidra til å realisere potensialet i en bærekraftig utnyttelse av ressursene gjødsel og våtorganisk avfall i Østfold. Det betyr økt innsamling av avfallsressurser til produksjon av biogass, og at gassen benyttes som erstatning for fossile energiressurser innenfor samferdsel, produksjon og oppvarming. I tillegg vil man ved å spre bioresten som gjødsel på landbruksarealer, bidra til redusert bruk av mineralgjødsel.

Ved å bruke våtorganisk avfall fra Østfold til å produsere biogass ved anlegg innen fylket, kan kretsløpet for karbon og næringsstoffer lukkes lokalt. Dette er en viktig tilleggseffekt til de reduserte klimagassutslipp man får godskrevet lokalt ved å redusere bruken av fossilt drivstoff og mineralgjødsel innenfor fylkesgrensene.

En størst mulig andel av et anslått energipotensial på 120-170 GWh/år fra avfallsressursene ønskes til produksjon av biogass i Østfold innen 2020. For å oppnå dette vil Biogass Østfold 2015 bidra til å sikre størst mulig råstofftilgang, produksjonskapasitet og etterspørsel etter biogass. Like viktig er det å sikre egnede landbruksarealer til spredning av bioresten som gjødsel, etter at gassen er tatt ut i biogassanlegget.

Virksomheten i 2013

Styringsgruppen

Styringsgruppen for Biogass Østfold 2015 besto i 2013 av

Leder:	Hilde Brandsrud	Seksjonssjef klima, vann og landbruk, Østfold fylkeskommune
Medl.:	Børre Johnsen	Direktør, Østfold kollektivtrafikk
	Tyra Risnes	Koordinator, Klima Østfold, Østfold fylkeskommune
	Steinar Vingerhagen	Næringskonsulent i Fredrikstad kommune, og Gjenvinning Østf.
	Ole Jørgen Hanssen	Seniorforsker/PhD, Østfoldforskning AS
	Tor Jacob Solberg	Bonde og representant for Østfold Bondelag
	Anders Fugleneb	Seniorrådgiver, Innovasjon Norge
	Torbjørn Kristiansen	Seniorrådgiver, Fylkesmannens landbruksavdeling
Observatør:	Olav I. Moe	Leder av Samferdsel, miljø og klimakomiteen, Østf. fylkeskom.
Sekretær:	Per Even Vidnes	Prosjektleder Biogass Østfold 2015

Styringsgruppen 2013: Stående, fra venstre: Ole Jørgen Hanssen, Torbjørn Kristiansen, Olav I. Moe, Anders Fugleneb, Hilde Brandsrud. Sittende, fra venstre: Steinar Vingerhagen og Tyra Risnes. Børre Johnsen og Tor Jacob Solberg var ikke til stede da bildet ble tatt. (Foto: Per Even Vidnes)

I 2013 har det vært holdt 5 møter i styringsgruppen. Se oversikt over møtedatoer og hovedsaker i VEDLEGG, side V1.

Prosjektledelse

Leder: Per Even Vidnes Vidnes Avfall og Miljø
Rådgiver: Ivar Sørby Re Bioconsult Ivar Kopperud Sørby

Aktiviteter hvor Biogass Østfold 2015 har deltatt

Implement

Biogass Østfold 2015 deltar sammen med Østfold fylkeskommune i prosjektet, med en egeninnsats begrenset til vel 50000 NOK/år over 3 år fra og med 2012 til og med 2014.

Østfold er med i dette internasjonale/skandinaviske samarbeidet i den hensikt å lære av andres satsing på biogass fra avfall. Det er mange organisatoriske og tekniske og økonomiske forhold som det er ønskelig å forbedre for alle som driver med dette, ikke minst for å optimalisere anleggene slik at de blir så klimamessig og økonomisk bærekraftige som mulig.

Arbeidet består i forberedelse og deltakelse i møter og workshops, bistå med informasjon om aktiviteter, bl.a. ved bruk av Biogass Østfolds nettverk, og følge med på FoU i naboland.

Aktiviteten vår i Implement har vært lavere i 2013 enn i 2012. I slutten av januar deltok vi ved ”Grøn gas”-konferansen i Skive, Danmark.

Modell for klimanytte og verdikjedeøkonomi ved biogassanlegg. Case Østfold

Sluttrapporten på dette prosjektet ble presentert i januar 2013:

Arnøy Silje et al. Biogassproduksjon i Østfold. Analyse av klimanytte og økonomi i et verdikjedeperspektiv. OR.01.13.

Biogass Østfold har bidratt med noen av forutsetningene for arbeidet, og gitt direkte økonomisk støtte til prosjektet, kr 40000 i 2012 og kr 10000 i 2013.

Mulighetsanalyse for biogassutbygging i Indre Østfold, Rakkestad og Halden

Biogass Østfold 2015 har arbeidet med dette prosjektet de første månedene i 2013, og presenterte sluttrapporten i mai. Innovasjon Norge støttet prosjektet med kr 135000 av et totalt budsjett på kr 270000. Arbeidet ble utført i samarbeid med en arbeidsgruppe med representanter fra Vannområde Halden, Norsk landbruksrådgivning Sør-Øst, Østfold bondelag og Fylkesmannens landbruksavdeling. Deler av arbeidet ble utført som egeninnsats fra arbeidsgruppen og GIS-medarbeideren ved Østfold fylkeskommune.

Rapporten ble distribuert til blant andre medlemmene i landbruksnettverket, og er fulgt opp med informasjonsmøter i Eidsberg, Halden og Skiptvet.

Planlegging og gjennomføring av Biogasskonferansen for Østfold, 23.05.2013

Programkomiteen har bestått av Hilde Brandsrud, Per Even Vidnes, Olav Moe, Østfold fylkeskommune, Andreas Lervik, LO Østfold, Tor Jacob Solberg, Østfold bondelag og Anders Fugleneb, Innovasjon Norge.

Konferansen ble holdt ved Hafslund Hovedgårds konferansesenter i Sarpsborg. Det deltok ca 80 deltakere og foredragsholdere på konferansen. Det var også en kontingent der fra Vestfold og Telemark. Målet med konferansen var å gi et bedre beslutningsgrunnlag for den videre biogass-satsing i Østfold.

Konferansen ble støttet økonomisk av Østfold fylkeskommune.

Foto fra Biogasskonferansen for Østfold (Foto: Per Even Vidnes)

Opplæring og drift av biogassanlegg. Prosjektleder har deltatt på møter i styringsgruppen for et norsk-svensk samarbeidsprosjekt gjennom Grensekomiteen, mellom Tomb vgs i Østfold og Nuntorp naturbruksgymnasium i Västre Götaland. Utarbeidelse av håndbok til bruk i undervisningen og utveksling av elevgrupper mellom skolene. Biogassdag ved Tomb i mars.

Muligheter for økt produksjon av biogass av drivstoffkvalitet ved offentlige avløpsrenseanlegg i Østfold. Arbeidet startet opp med et nettverksmøte ved Alvim renseanlegg vinteren 2013. Biogass Østfold har i samarbeid med Driftsassistansen i Østfold registrert dagens situasjon ved 9 større renseanlegg i Østfold. Videre er det sett på mulighetene for å øke biogassproduksjonen fra avløpsslam i fylket, og vurdert samarbeid om oppgradering av gassen. Sluttrapport ble presentert i februar 2014.

Innspill til tekst og illustrasjon for brosjyre om biogassbusser. Kommentarer og forslag til tekst mv til brosjyre som Østfold kollektivtrafikk utarbeidet om biogass og nye busser, juni 2013.

Samferdsel, miljø og klimakomiteen i Østfold fylkeskommune (SMK). SMK vedtok i møte den 24.04.2013 bl.a: ”SMK ber Biogass Østfold sammen med administrasjonen i Østfold fylkeskommune å fremme en sak senest i oktober 2013 om

- hva er oppnådd så langt
- hvilke mål som eventuelt skal legges til grunn for et videre arbeid

Biogass Østfold 2015 var med på forberedelsen av saken ”Biogass Østfold – videre satsning”, som ble behandlet i SMK-møte den 16.10.2013. Se også kapitlet ”Hva med Biogass Østfold videre”.

Innføring av kildesortering for matavfall fra husholdninger. Biogass Østfold har utarbeidet en veileder for kommuner som vurderer å innføre kildesortering av matavfall. Rapporten er laget for å bidra til at matavfall som i dag forbrennes sammen med restavfallet i fylket, i stedet kildesorteres og går til biogassproduksjon. Sluttrapport ble presentert i januar 2014.

Se også VEDLEGG side V2, ”Andre møter, kurs og befaringer”.

Andre forhold om biogass

Østfold fylkeskommune og Østfold Kollektivtrafikk startet sine ruter med nær 100 nye biogassbusser i Nedre Glommaregionen sommeren 2013. Kontrakten omfatter 4,5 mill rutekm. AGA har forpliktet seg til å levere biogassen. Det er opprettet en ny fyllestasjon for biogass ved Valaskjold, Sarpsborg.

Nye biogassbuss ved Grålum, sommeren 2013. (Foto: Per Even Vidnes)

Biogass-seminar i Fredrikstad/Sarpsborg, 28.06.2013. Østfold fylkeskommune arrangerte i samarbeid med Infragreen et biogass-seminar i tilknytning til den offisielle åpningen av bruken av nye biogassbusser i Nedre Glommaregionen.

FREVAR KF har ferdigstilt et nytt biogassanlegg basert på våtorganisk avfall fra husholdninger og industri, og på husdyrgjødsel fra landbruket. Et komplett anlegg inkludert nytt forbehandlings- og oppgraderingssteg. Driften startet opp sommeren 2013. FREVAR har ved dette styrket sin stilling som den største biogassprodusenten i Østfold.

Budsjett og regnskap

I april 2013 bevilget Østfold fylkeskommune kr 110.000 i økonomisk støtte til informasjonsmateriell og biogass-konferansen i Østfold ved Hafslund hovedgård, 23.05.13. I juni 2013 overførte Innovasjon Norge kr 135.000 til prosjektet ”Mulighetsanalyse for biogassutbygging i Indre Østfold, Rakkestad og Halden”.

I perioden jan.-13 – des.-13 er det medgått følgende honorar og omkostninger til prosjektet:

Honorar til prosjektleder og rådgivere:	kr 590.000
Omkostninger, inkludert kr 50.000 til forskningsprosjekt:	kr 171.000
Sum honorar og omkostninger 2013:	kr 761.000

Restbudsjett er pr. 31.12.2013 beregnet til: ca kr 102.000

Hva med Biogass Østfold videre?

I saksframlegg for Samferdsel, miljø og klimakomiteen høsten 2013, ble følgende forslag til engasjement for fylket etter 2013 listet opp:

- Støtte initiativ fra potensielle eiere av nye biogassanlegg om å utarbeide forprosjekt, men ikke være utførende prosjekterer selv.
- Invitere berørte naboer rundt de tre anleggslokalitetene som ble konkludert i mulighetsanalysen til en befaring til sammenlignbare biogassanlegg. Politikere og relevante fagfolk i kommunene inkluderes.
- Ta initiativ til utredning av framtidig organisering av avfallsbehandlingen i Østfoldkommunene, og eventuelt utarbeide en anbudsforespørsel på en slik utredning i samarbeid med kommunene.
- Ta initiativ til ny infrastruktur for transport av biogass fra slamanlegg og eventuelle gårdsanlegg etc., til felles oppgraderingsanlegg.
- Ta initiativ til videre utbygging av infrastruktur for fylling av biogass/tankstasjoner
- Ta initiativ til at kommuner og avfallsselskap i tillegg til taxiselskap etc., vurderer å gå over til biogassdrevet kjøretøyflåte i framtiden.

Samferdsel, miljø og klimakomiteen vedtok i møte den 16.10.2013 følgende:

1. Samferdsel-, miljø og klimakomiteen tar saken til orientering.
2. Østfold fylkeskommune arbeider med å få etablert en videre satsning på biogass eter at dagens prosjekt løper ut 31.12.2013.
3. Sentrale mål i det videre arbeidet bør være:
1. Fortsatt være en pådriver i arbeidet knyttet til kunnskapsbygging i nettverkene.
2. Økt produksjonen av biogass i Østfold gjennom fokus på biogassproduksjon fra slamproduksjon og gjennom å øke kildesorteringen av matavfall.
3. Videreføre arbeidet knyttet til biogassproduksjon av husdyrgjødsel.
4. Det søkes et videre samarbeid med dagens samarbeidspartnere. Forslag til prosjektplan og finansiering fremmes våren 2014.

Østfold, februar 2013,

Per Even Vidnes

Prosjektleder Biogass Østfold 2015

per.even.vidnes@ostfoldforskning.no
Tel: +47 970 67 787
Østfoldforskning AS, Stadion 4, 1671 Kråkerøy
www.biogassostfold.org

VEDLEGG

Styringsgruppen

Møteoversikt 2013

Dato	Nr	Møtested	Hovedsaker
12.02.2013	17	Fylkeshuset, Sarpsborg.	Gjennomgåelse av aktiviteter og prosjekt i 2013. Klima- og økonomimodell, case Østfold. Tilleggs-bevilgning. Mulighetsanalyse ny ferdigdato 30.04. Planlegging av Biogasskonf. for Østfold. Møter.
09.04.2013	18	Fylkeshuset, Sarpsborg.	Styringsgr. for opplæring og drift av biogassanl. Årsrapport for 2011. Planl. av Biogasskonf. for Østfold 23.05.2013. O.I.M. er observatør, ikke medlem i styringsgr. Organisering av avfalls-Østf. Øke biogassprod. i Østf.; i I.Ø. og ved avløps-RA.
14.06.2013	19	Fylkeshuset, Sarpsborg.	Høy aktivitet hittil i år. Mulighetsanalysen ferdig. Drøftet videre oppfølging. Hold kontakt m/landbr. Biogass-seminaret for Østfold var meget vellykket. SMK-komiteen har bestilt innspill til biogass-strat. Drøftet hvordan øke innsamlingen av matavfall.
27.08.2013	20	Fylkeshuset, Sarpsborg.	Oppfølgingsmøte landbruk i Halden. Drøfting av BØ-15s videre rolle, hva er oppnådd, hvilke mål bør legges til grunn for det videre arb.
07.11.2013	21	Fylkeshuset, Sarpsborg.	Lav aktivitet i sept.-okt.. Drøfting av veileder for innsamling av matavfall. Eventuelle befaringsmål. SMK-komiteens møte 16.10.2013 om videre biogass-strategi. Zerokonferansen, pris til Østfold. KAL orienterte om Østfoldforsknings satsing på biogass siste 5 år, og invitasjon til å delta på kommende dansk-norsk prosjekt Bio Value Chain.

Utgitte rapporter

Rapporter som er utarbeidet av eller med støtte fra Biogass Østfold 2015:

Sørby I, Vidnes PE (2013) Mulighetsanalyse for biogassutbygging i Indre Østfold, Rakkestad og Halden. Biogass Østfold 2015.

Arnøy S, Møller H, Saur Modahl I, Sørby I, Hanssen OJ (2013) Biogassproduksjon i Østfold. Analyse av klimanytte og økonomi i et verdikjedeperspektiv. Østfoldforskning OR.01.13. Fylkesmannens landbruksavdeling i Østfold.

Vidnes PE (2014) Innføring av kildesortering for matavfall fra husholdninger. En veileder for kommunene. Biogass Østfold 2015

Sørby I (2014) Notat. Avtaledokumenter til bruk i lønnsomme verdikjeder for biogjødsel og husdyrgjødsel ved biogassproduksjon. Biogass Østfold 2015

-Avtale om levering og mottak av biogjødsel i landbruket. Med vedlegg.

-Avtale om levering av husdyrgjødsel til biogassproduksjon

-Tilleggsavtale til Avtale om levering og mottak av biogjødsel i landbruket

Vidnes PE (2014) Muligheter for økt produksjon av biogass av drivstoffkvalitet ved offentlige avløpsrenseanlegg i Østfold

Andre møter, kurs og befaringer

Arrangering av større seminar:

Dato	Sted	Møte-deltakere	Tema/Arrangement
23.05.13	Hafslund konferanse-senter*)	80	Biogasskonferansen for Østfold. Politikere og saksbehandlere fra Østfold, Vestfold og Telemark. Målet var å gi et bedre beslutningsgrunnlag for den videre biogass-satsing i Østfold.

*) Seminaret den 23.05.13 ble støttet økonomisk av Østfold fylkeskommune.

Andre møter, kurs og befaringer:

Dato:	Sted:	Biogass Østfold repr. ved:	Tema/Arrangement:
16.01.13	Østfold Energi, Sarpsborg	Ivar Sørby og Per Even Vidnes	Møte i.f.m. mulighetsanalyse for biogassutbygging i Indre Østfold, Rakkestad og Halden.
16.01.13	Statens Hus, Moss	Per Even Vidnes	Referansegruppemøte SLFII-prosjektet.
28.01.13	Driftsassistansen i Østfold, v/Frevar	Per Even Vidnes	Om masteroppgave og planlegging av møte om biog. med avløpsrensenanl.
31.01.-01.02.13	Skive, Danmark	Joakim Sveli, Per Even Vidnes	”Grøn gas”-konferansen med utstilling, og befaring til Maabjerg biogassanl.
07.02.13	Askim rådhus, Askim	Hilde Brandsrud, Per Even Vidnes	Diskusjon om produksjon og bruk av biogass i Askim og Indre Østfold ellers.
14.02.13	Alvim avløpsrense-anlegg, Sarpsborg	Per Even Vidnes	Nettverksmøte om biogass fra større avløpsrenseanlegg i Østfold.
28.02.13	Inspiria, Sarpsborg	Per Even Vidnes	Østfold klimaråd. Innlegg om organisering av avfallssamarbeid mv.
14.03.13	Tomb vgs, Råde	Per Even Vidnes	Biogassdag for elever fra Tomb vgs og Nuntorp naturbruksgymnas og innbudte personer.
15.03.13	KLIF, Helsfyr, Oslo	Per Even Vidnes	Dagsseminar om utslipp av klimagasser og biogass-strategi.
04.04.13	Riverside, Uddevalla	Per Even Vidnes	Møte i styringsgr. for opplæring og drift av biogassanlegg.
30.05.13	Solhuset, Eidsberg	Hilde Brandsrud, Ivar Sørby	Møte om eventuelt biogassanlegg i Eidsberg.
13.08.13	Riverside, Uddevalla	Per Even Vidnes	Møte i styringsgr. for opplæring og drift av biogassanlegg.
23.08.13	Tor Erik Sørbrøden,	Ivar Sørby, Per	Oppfølgingsmøte vedr. mulighets-

	Halden	Even Vidnes	analysen for biogassutbygging.
30.08.13	Østfoldforskning AS	Per Even Vidnes	Drøfting av modeller for dannelse av et eventuelt nytt avfallsforum i Østfold.
10.10.13	IØR, Askim	Hilde Brandsrud, Per Even Vidnes	Møte med kommuner og avfalls-selskap om avfallsforum i Østfold.
24.10.13	Sarpsborg komm.	Per Even Vidnes	Drøfting av innhold i veileder for kildesortering av matavfall.
30.10.13	Østfoldforskning AS	Per Even Vidnes	Klima- og miljøeffekter ved innsamling, transport og behandling av matavfall.
26.11.13	Skiptvet rådhus, Skiptvet	Ivar Sørby	Oppfølgingsmøte vedr. mulighets-analysen for biogassutbygging.